

Kétféle nekrológot tudok elképzelni. Tárgyilagosat - amelyet írni minek?, és személyeset.

1994.12.02 péntek este vacsoraidőben, Fóton a konyhában.

- Jó estét kívánok, én vagyok a Kretz Pisti.

- Nem baj! Én meg a Balás Pisti...

Ezek voltak az első szavak. Először is, Jó estét kívánok!, és semmi Erős vár a mi Istenünk!, hiszen templomba nem járó, katolikus családból származván, idegenül csengtek volna tőlem ezek a szavak. Tőlem, aki az éppen épülő nagymányoki evangélikus templomhoz nem téglát pakolni ment, hanem biciklizni...

De '94-ben odatévedtem az augusztusi tanfolyamra, ahol meghívást kaptam a Mandák kórusba is. És azonnal rengeteg barátom lett (ezt akkor még nem tudtam, de ezek a barátok azóta is barátok), és szeptemberben azonnal mentünk Hamburgba, ahol a Balás család nem volt ott. Majd jött a Mandák kórus decemberi próbája, ahol megtörtént az első találkozás.

Megszámlálhatatlan követte az elsőt. Egy dologban biztosak lehettünk. Minden alkalommal ott voltál, sosem hiányoztál. Ha kellett éjjel voltál ügyvéd, de nappal ebből semmi sem látszott. Ha kórusmunkáról volt szó, nem látszott rajtad a fáradtság.

'95-től tanfolyamvezetőként aranykor kezdődött. Az elkövetkezendő néhány évben az augusztusi tanfolyamon résztvevők jelentős része a Mandák kórus tagja volt. Minden nap központi eseménye volt a kóruspróba, repertoárunk döntő részét ezekben az években tanultuk meg.

És szolgáltunk együtt csodálatos egyházzenei áhítatokon, tényleg szerte az országban. Abban a korban, amikor még nem volt e-mail, nem volt mobiltelefon (buta sem), a leveleket még a postás hozta, és tényleg nem lehetett előre tudni, hogy pl. Sárospatakon vagy Várpalotán pénteken este hányan fogunk találkozni, és pláne milyen szólamaránnyal. Csak azt lehetett tudni, hogy menni fogunk, mert ott nekünk jó.

Mázsaszám hordtuk ki a sített a fóti evangélikus templomból, és énekeltünk a tető – és mennyezet nélküli templomban. És aztán szerveztél nekünk kórustábort a Bükkben, és adtunk másodpercre pontos szilveszteri koncertet a Fasorban '98-ban, és néztünk együtt napfogyatkozást '99-ben, énekeltünk Aggteleken a barlangban, koncertkörútra vittél minket Németországba 2001-ben. Megtanítottad az összes korálunk első versszakát, és szégyellem kimondani, de jobban emlékszem rájuk, mint –orvosként – a 12 pár agyidegre. Ott voltál kamaszkorunk nehézségeiben is, amikor „ünneplő ruhában a Dózsába siettem”¹, és vigyáztál ránk, hogy amikor a kóruspróbák utáni esteken kocsmába mentünk, akkor a sörözésben ne a sör legyen a lényeg. Köszönöm, hogy nem küldtél haza bennünket, amikor megérdemeltük volna. Nevelőnk voltál, a szó legszorosabb értelmében.

És nekünk ez sem volt elég megtartó erő. Ott voltam akkor is, amikor a kórus létszáma fogyásnak indult, és hónapról-hónapra láttam fájdalmadat. Aztán én is elmentem. De csak néhány évre. És Te ebben az időben sem adtad fel, még így is próbáltad a kántorképzésben résztvevő fiatalokat megszólítani. Ha nem az augusztusi tanfolyammal, akkor a júliusival. Ha nem nyáron, akkor télen. Nem tudom, milyen erő hajtott, hiszen Te nem a Mandákban nőttél föl. Felnevelőként,

---

¹ 1997-es tanfolyamon elhangzott Mandák Blues – Korda Péter szerzeménye

országgyűlési képviselőként, ügyvédként, az egyébként rideg jogi környezetből érkezvén mi szükséged volt arra, hogy rengeteg időd, energiád, pénzed, és a családi életedet is arra áldozd, hogy a mi „egyházzenei lelkünket” építsd? Mindezt csekély megbecsülésért cserébe.

Aztán 2009-től egyre gyakrabban tértem vissza, később két nagyobb gyermekemmel együtt. És visszataláltunk sokan a '90-es évek végi aranykorból. Mert olyan szakaszba ért az életünk, hogy ismét tudjuk csinálni. És igényünk van rá. És ez nem nosztalgia, hanem szeretet. Az egyházzene szeretete, a Mandák kórus szeretete, az Isten szeretete, a szolgálat szeretete, és –nem lehet megkerülni – az irántad érzett szeretet és hála, hogy mindezt belénk neveltetted.

És ott voltam 2014-ben is, azon a fájó júliusi és augusztusi napon, amikor Ildikótól vettünk búcsút. Azóta nagyon sokszor eszembe jutott Balicza Iván lelkész úrtól, hogy az „idő el fog fogyni”. Az intelmet meghallva 2014-től ismét teljes erőbedobással igyekeztem a Mandák kórus életében részt venni, és azt szervezni. És újra nagyszerű dolgokat műveltünk együtt. Volt 25 éves jubileumunk, szolgáltunk Tényőn, Ménfőcsanakon, Nőtincsen, Ósagárdon, Pásztón és Lucfalván.

Elvittél bennünket Máltára. Csodálatos napok voltak. Most már a szállás milyensége is értelmét veszítette. Talán Te tudtad, vagy érezted, mi nem sejtettük, hogy a vasárnapi misén énekelt Agnus Dei tétel lesz az utolsó, amit vezényelsz a kórusnak. Dona nobis pacem – ezek voltak az utolsó szavak.

2017.11.18 Bakonyszombathely, Bajnóczi Márió lelkész-kórustársunk beiktatása.

- Szia Pista! Elhoztuk Annuskát is, megtanítottuk neki a Halmost is meg a Ki dolgát is.

- Jól van gyerekek! Gyertek, menjünk át a templomba próbálni!

Ezek voltak az utolsó szavak, a templomba már nem érteztél meg. Ott álltunk előtte, míg vártuk a mentőt. Hihetetlennek érzem most is, hogy betegséged körünkben ért, hiszen mekkora volt ennek az esélye? Értelmét talán majd egyszer felfogom. A szolgálatot megcsináltuk nélküled, mint ahogy megcsináltuk az ádventi, és a böjti szolgálatokat is.

És itt jöttünk rá a legfontosabbra. Hogy képesek vagyunk már magunk is. Hogy ebből a kórusból bárki négy, ha találkozik, már tudunk énekelni. És ez óriási. Énekeltem több kórusban is. Városi kórusokban, a Budapesti Ifjúsági Kórusban, a Budapesti Akadémiai Kórustársaságban. A szólamtársaim nevére sem emlékszem, és semmit nem tudnék velük együtt csinálni. És ez innentől kezdve felelősség. Annak a felelőssége, hogy muszáj tovább csinálnunk, mert nem hagytál másik lehetőséget.

2018.05.30 Mazsihisz Szeretetkórház Budapest.

Születésnapod alkalmából kerestünk fel, és énekeltünk Neked, Veled. Utoljára láthattad, hogy együtt maradtunk, hogy volt értelme a 25 éves munkádnak, nyomot hagytál magad után. Miután kézenfogva elénekeltük a Már kihúnyt-at:

- Mindent köszönünk Pista.

- Én is köszönöm.

És hogy mit köszönünk? Azt, hogy 25 éven keresztül hirdetted köztünk az evangéliumot úgy, hogy - azt hiszem - sosem beszéltünk róla.

Kretz Pisti